

21. søndag efter trinitatis

Lukas 13,1-9

Det bliver ikke sagt direkte, men når vi hører Jesu lignelse om det ufrugtbare figentræ, dialogen mellem vingårdsejeren og hans gartner, så tør vi vel godt antage, at figentræet slipper for at blive fældet. Frugttræet får endnu et år til at vise, at det kan bære frugt.

Jesu lignelse er således en historie om et træ, der slipper for at mærke øksen gå gennem bark og ved. Idet vi mennesker ligner figentræet, er det en fortælling om, hvordan Gud lader nåde gå for ret. Gud værner om det liv, han har sået, plantet og skabt.

Gartneren og vingårdsejeren

Gartneren i lignelsen spiller en central rolle. Han kommer med de forløsende ord. Med sin bøn til vingårdsejeren om fortsat at må passe og pleje træet endnu et år, er det netop ham, der ændrer vingårdsejerens krav om straks at lade det ufrugtbare træ fælde. Gartneren er træets forsvarer og beskytter.

Gartneren ligner således Guds egen søn, lignelsens fortæller. Hans kærlighed og omsorg, hans barmhjertighed og overbærenhed er uendelig og stor. Vingårdsejeren kan ligeledes tydes som et billede på Gud Faderen, himlens og jordens skaber, og vi mennesker slægter figentræet på.

Lignelsen om figentræet giver anledning til sådanne sammenligninger og associationer til Gud Fader, Guds Søn og vi mennesker. Det ligger i lignelsernes væsen, men vi skal imidlertid være varsomme med alt for rigide, usmidige og direkte "oversættelser" af Jesu lignelser sådan led for led.

Det kan medføre, at vi glemmer at spørge til knasterne i fortællingen, ser hen over de mange små og rige detaljer i historien, og vi kommer dermed alt for nemt om ved lignelsen. I lignelsen om figentræet ligger f. eks. spørgsmålene: Hvorfor bliver det ikke sagt direkte, at figentræet får endnu en chance? Og hvorfor er det lige, at vingårdsejerens tålmodighed med træet umiddelbart kun rækker tre år? Er sådanne spørgsmål kun ubetydelige detaljer eller vil det at overveje sådanne spørgsmål åbenbare flere og nye lag til forståelsen af lignelsen?

Figentræet

Lignelsen om det ufrugtbare figentræ lægger, som allerede nævnt, op til, at træet undgår at blive fældet. Men hvorfor bliver det ikke sagt direkte?

Måske vil Jesus skærpe vores bevidsthed om, at denne lignelse ikke kun er en historie om et træ, som undgår at blive fældet. Det ufrugtbare figentræ må fortsat stå med sine blade og ryste ikke kun for efterårsvinden, men også fordi det kræves af træet, at det skal bære frugt det næste år. Hvis ikke, undgår det næppe det fjerde år at mærke øksens drøje hug.

Og får træet et års respit, så har gartneren også travlt. Han har lovet ejeren, at han vil grave omkring træet og give det gødning. Men er det nok? Der er også et vejrligt, som spiller ind. En regn, som falder eller mangler. En sol, som kan få alt til at gro, men også kan få planter til at visne. En vind, som kan nære, men også modsat kan rive op med rode. Et støvfang og en nødvendig summende tilstedeværelse af hvepse og insekter. Vejret, jordbundsforholdene og dyrelivet, kan alt samme skabe tvivl, om det vil lykkes figentræet at bære frugt det kommende år.

Figentræet står, hvad enten det fik en ny chance eller ej, således stadig i usikker jord. Vi ved ikke med sikkerhed om det fik lov til at stå, men vi ved slet ikke om det overhovedet kan bære frugt det næste år.

Figentræet har under alle omstændigheder en dom i vente. Det står som vi, hvert eneste menneske under dødens dom, med årringene malet i panden, som fortæller om det vi ved, at alting her på jord har sin tid, at der er en tid til at fødes og en tid til at dø.

Men figentræet står samtidigt med sin usikre skæbne frem som et billede på al den usikkerhed, der kan præge vi menneskers liv og liv med hinanden. Alle kravene, vi føler, vi skal leve op til, præstationsangsten, skuffelserne over det, vi ikke kunne og alle de gange, vi ikke slog til, alt som kan martre os og gør os i tvivl om, vi nu kan slå til og bruges.

Lignelsen om figentræet er således ganske vist en fortælling om redning, Guds omsorg og hjælp, men det er også en efterårsmørk lignelse, som går ind og maler menneskets vilkår op – vi ligner figentræet, der ikke ved, om vi kan bære frugt, og ikke ved, hvornår vi bliver fældet.

Frugtbud

En anden detalje, som umiddelbart kan synes uden betydning, er spørgsmålet om, hvorfor vingårdsejerens tålmodighed er væk lige præcist efter tre år.

Jeg kender ikke til figentræets vækst, om hvornår det er rimeligt at forvente, at de bærer frugt. Men i et af de bibelske skrifter, Tredje Mosebog, i Det gamle Testamente, som vi må forvente af Jesus og evangelisterne kendte, finder man følgende foreskrifter om frugttræer:

”Når I kommer ind i landet og planter alle slags frugttræer, skal I lade frugten sidde på dem. Tre år skal I lade frugten sidde; den må ikke spises. Det fjerde år skal al frugten gives som helliggave til Herren under festjubilæet. Først i det femte år må I spise frugten, for at I kan få øget udbytte. Jeg er Herren jeres Gud!”
(Tredje Mosebog kapitel 19, vers 23- 25)

Når israelitterne ifølge Moseloven i et frugttræs første tre år slet ikke måtte tage af træets frugt, kan man spørge om figentræets ejer i lignelsen så egentlig ikke skulle tage og væbne sig med større tålmodighed. Han kan slet ikke forvente noget efter de første tre år, så det bør være let for ham at udskyde dommen over træet. Vingårdens ejer skal strengt taget ikke spise af træets frugt før det femte år. Så der er tid nok.

Vingårdsejeren og gartneren i Jesu lignelse kan imidlertid ikke lade være med at bekymre sig over deres vingård. Det er en del af deres arbejde, og de bekymrer sig naturligvis over, at dette figentræ endnu slet ikke har båret frugt.

Lad den sag ligge, men lad os fortsat opholde os en stund ved forskrifterne om frugttræer i Tredje Mosebog. Om end det kan synes som en finurlig omvej til forståelsen af lignelsen om figentræet, ligger der måske her en pointe gemt. De første tre års frugt må ikke spises. Det fjerde års frugt skal gives til Gud. Og så det femte år må frugten spises af mennesker.

Hvorfor denne inddeling i loven og hvad betyder den? Måske var der en praktisk grund bag forskrifterne, som jeg ikke kender til. Men man kan i alt fald sige, at ved at mennesket ikke bare fra begyndelsen kan høste af træets frugt - og at Gud skal have det fjerde års høst blev det tydeligt i Det gamle Israel, hvordan træet havde en selvstændig værdi, at frugttræerne dybest set ikke tilhører mennesket og træets jordiske ejer. Hverken herremanden, gartneren eller noget menneske har ene ret på træets frugter, ligesom vi heller ikke har magt over verden med alt, hvad den rummer.

Hvad således fremhæves gennem Moselovens gamle foreskrifter er det sande, at det ikke kun er os mennesker selv, der er verdens omdrejningspunkt. Verden er ikke kun underlagt os og vores regler om ejendomsret. Nok udtaler vi os om alt i verden, giver det navn og søger vi at beherske alt her med vores teknikker, men vi er ikke over verden. Vi lever derimod i verden, er selv en del af den, og ligner jo også frugttræerne mere end vi måske vil være ved.

I disse tilsyneladende så enkle og ret håndfaste foreskrifter om frugttræer ligger der således om end indirekte en besindelse på, hvad det vil sige at være menneske i verden.

Disse forskrifter kaster desuden direkte lys ind på lignelsen om det ufrugtbare figentræ. Det sker med buddet om, at frugten det fjerde år skal gå til Gud.

Betænk vi vingårdsejerens og gartnerens samtale, og tør vi tolke denne dialog i Jesu lignelse om figentræet sådan, at træet får endnu en chance, træet er givet endnu et år til at bære frugt, så betyder denne udsættelse jo, at det jo netop bliver det fjerde år, hvor bestemmelsen om træets videre skæbne skal falde. Det fjerde år, hvor al frugten altså ifølge de gamle foreskrifter, tilhører Gud. Det er og bliver en trøst for alle os mennesker, som ligner figentræet.

Gud er ganske vist den, der kræver alt af os, hele vores liv, og han vil at vi skal elske ham med hele vores hjerte og med al vores styrke, ligesom han vil at vi skal elske vores næste som os selv. Men hvor meget eller lidt frugt, vi kan bære frem med vores liv, så er Gud en nådig dommer. Han vejer og måler med andre mål end os. Foran ham står vi ganske nøgne, om end vi bærer megen frugt, men tør vi håbe: Guds godhed og barmhjertighed rækker.

Så står vi som figentræet og venter på fjerdeåret, så ligger der heri mere end en dom, der ligger også et tilsagn om, at vi tilhører Gud. Giv os, at leve ved dette håb. Amen.

Biskop Elob Westergaard
DK-6760 Ribe
Email: eve(at)km.dk

